ONDERZOEKSRAPPORTAGE

Actie Kerkbalans

Voor het derde jaar op rij voerde Citisens een onderzoek uit ter voorbereiding van de fondsenwervingsactie van Actie Kerkbalans. Elk jaar wordt er een ander verdiepend thema onderzocht. Dit jaar staat het thema de kerk in crisestijd centraal. Actie Kerkbalans is de grootste landelijke fondsenwervingsactie van kerken in Nederland. De Rooms-Katholieke Kerk, Oud-Katholieke Kerk, Protestantse Kerk in Nederland en de Evangelische Broedergemeente roepen elk jaar gezamenlijk leden op om bij te dragen aan hun kerk. Bij de actie wordt benadrukt wat de waarde is van de kerk en waarom geven belangrijk is. De slogan van Actie Kerkbalans van 2023 is 'Geef vandaag voor de kerk van morgen'. Citisens deed onderzoek aan de hand van deze slogan, met daarbij oog voor de rol van de kerk in crisestijd.

33% van de kerkleden zoekt steun bij de kerk in crisestijd

Datum	Respondenten	In opdracht van
20 december 2022	**4.499**	**Kerkbalans**

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Inleiding **3**

Belangrijkste resultaten **5**

1) De kerk in crisestijd 5
2) Geefgedrag 5
3) Kerk van vandaag 5
4) Kerk van de toekomst 5
5) Actie kerkbalans 6

Uitkomsten per vraag **7**

De kerk in crisestijd 10
Geefgedrag 16
De kerk van vandaag 21
De kerk van de toekomst 23
Actie Kerkbalans 25

Onderzoeksverantwoording **34**

Inleiding

HOOFDSTUK 1

Actie Kerkbalans

Verschillende kerken werken al 49 jaar samen bij de jaarlijkse Actie Kerkbalans. Sinds 2020 zijn dat de Rooms-Katholieke Kerk, de Oud-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland en de Evangelische Broedergemeente. Deze fondsenwervingsactie is voor de kerken een belangrijke inkomstenbron. Dit onderzoek is uitgevoerd ter voorbereiding van de Actie Kerkbalans van 2023. Het onderzoek is bedoeld om inzichten te genereren voor parochies en gemeentes zodat zij hun lokale Actie Kerkbalans optimaal kunnen voeren. Daarnaast is het doel aandacht te vragen voor Actie Kerkbalans. Tot slot hebben wij dit onderzoek vergeleken met het onderzoek uit 2021 en 2020, om zo inzichten te vergaren in de ontwikkeling van bepaalde trends.

Inhoud van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzicht te vergaren in de motieven van de leden van de vier betrokken kerken, variërend van actief tot randkerkelijk. De vragenlijst ging in op vijf verschillende thema's. (1) Wat willen mensen geven aan de kerk (zowel tijd als geld)? (2) Wat waarderen mensen vandaag de dag aan hun kerk? (3), en hoe zien ze dat in de toekomst? (4) Hoe zien betrokkenen de rol van de kerk in crisestijd? Tenslotte vroegen we (5) hoe bekend respondenten zijn met Actie Kerkbalans.

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. De vragenlijst werd opgesteld door Citisens, in samenwerking met Actie Kerkbalans. Voor het onderzoek hebben zijn 7.600 leden van het Citisens panel uitgenodigd die eerder aangaven zich te rekenen tot één van de kerken die deelnemen aan de Actie Kerkbalans. Na een e-mailuitnodiging hebben 4.057 (53%) panelleden het onderzoek ingevuld. Daarnaast hebben 442 respondenten meegedaan via een open link die is verspreid door Actie Kerkbalans. Na controle op dubbele invullers, zijn de antwoorden van 4.499 personen meegenomen bij de analyse van de resultaten. 3.716 van hen gaven aan zichzelf tot een christelijk kerkgenootschap te rekenen. 3.056 van hen gaven aan te horen bij een van de vier stromingen die centraal

staan in dit onderzoek. In deze rapportage worden zij 'kerkleden' genoemd. In de onderzoeksverantwoording achteraan dit document leest u hier meer over.

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit drie delen, naast deze aanleiding. Hierna leest u eerst een samenvatting van de belangrijkste resultaten, welke worden gevolgd door een volledig overzicht van de uitkomsten per vraag. Achteraan dit onderzoek leest u meer over de dataverzameling en analyse in de onderzoeksverantwoording. Een bijlage met open antwoorden is los bijgevoegd.

Belangrijkste resultaten

HOOFDSTUK 2

1) De kerk in crisestijd

Wanneer kerkleden steun zoeken tijdens deze crisestijd, doen ze dit allereerst het liefst bij familie en vrienden, meteen daarna volgt de kerk. Driekwart van de kerkleden verwacht een actieve houding van de kerk in deze crisestijd. De meeste kerkleden verwachten actieve inzet van de kerk bij eenzaamheid. Ook vinden kerkleden dat de kerk een actieve rol moet vervullen bij vluchtelingenopvang en armoede. Als het gaat over stikstof en corona vinden kerkleden dat andere organisaties hierin een rol moeten vervullen.

2) Geefgedrag

Net als in 2020 en 2021 geeft ongeveer vier op de vijf kerkleden geld aan de kerk en geeft 35% tijd als vrijwilliger. De redenen om geld of tijd te geven aan de kerk verschillen, maar de kosten die de kerk maakt en betrokkenheid bij de kerk worden door kerkleden het vaakst als reden genoemd. 'Omdat God dit van ons vraagt' wordt voor het geven van zowel tijd als geld het minst genoemd. Het liefst geven kerkleden geld voor onderhoud van het gebouw en voor het loon van personen in dienst.

3) Kerk van vandaag

De kerk heeft voor kerkleden een verschillende betekenis, het antwoord "een plek waar kerkleden er voor elkaar zijn" noemen kerkleden het vaakst. Ook vinden kerkleden 'het geloof delen met anderen' net als in 2021 en 2020 belangrijk. Protestantse invullers noemen dit vaker dan katholieken. Katholieken vinden 'de sacramenten met elkaar vieren' belangrijker dan protestanten.

4) Kerk van de toekomst

Ook in de toekomst zien kerkleden graag een kerk waar de volgende generatie er voor elkaar kan zijn. In vergelijking met vorig jaar zijn verschillen bij dit onderwerp zichtbaar. Zo was vorig jaar een kerk waar de volgende generaties kunnen leren, groeien en bezinnen het belangrijkste voor de kerkleden. Dit jaar vinden kerkleden een kerk waar kerkgangers er voor elkaar zijn belangrijk voor de toekomstige generaties.

5) Actie kerkbalans

De naamsbekendheid van Actie Kerkbalans is zo goed als gelijk gebleven in vergelijking met 2021 en 2020. Negen op de tien kerkleden is hier (in meer of mindere mate) mee bekend. Bovendien is de grootste groep dit in dat geval al lang: slechts 5% van de invullers die bekend is met Actie Kerkbalans werd dit in het afgelopen jaar. In de meeste kerken wordt op meerdere manieren aandacht gegeven aan de actie. Inzicht in wat er vorig jaar met inkomsten is gedaan zal zorgen dat de Actie meer gaat leven voor kerkleden. Ook vinden invullers het belangrijk om duidelijkheid te krijgen waar het geld aan wordt besteed. Tot slot valt op dat katholieken de informatie over de bestedingen en inkomsten belangrijker vinden dan protestanten.

Uitkomsten per vraag

HOOFDSTUK 3

Op de volgende pagina's leest u de uitkomsten van het onderzoek per vraag. Vanwege routing in de vragenlijst is niet elke vraag gesteld aan alle deelnemers. Ook waren vragen enkel verplicht om in te vullen als deze noodzakelijk waren voor de routing. Per vraag staan dan ook verschillende aantallen invullers genoemd en is, indien van toepassing, aangegeven aan welke groep de vraag is gesteld. Het aantal invullers wordt vermeld met de wetenschappelijke notatie "n=". Daarnaast zijn de antwoordcategorieën 'weet ik niet' of 'niet van toepassing' alleen meegenomen in de figuren wanneer deze extra inzicht bieden. Door afronding tellen de weergegeven percentages per vraag niet altijd op tot precies 100%.

Respondenten

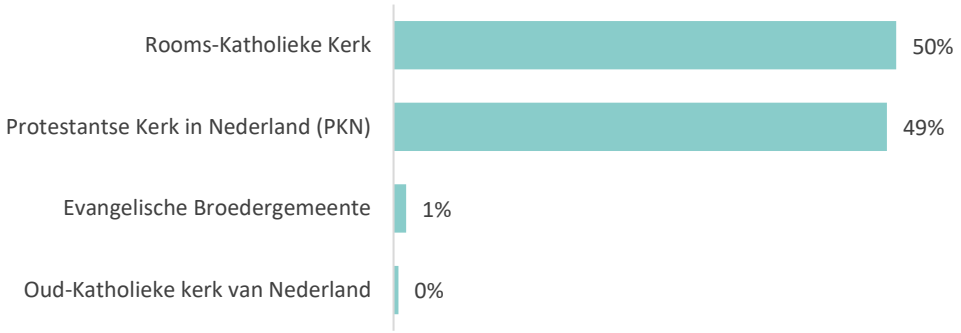
Voor de houding ten opzichte van de kerk en geefgedrag door kerkleden is de kerkelijke stroming waartoe men behoort een belangrijke factor. Respondenten is gevraagd naar hun lidmaatschap of betrokkenheid van een bepaald kerkgenootschap. Daarbij is uitgelegd dat respondenten die niet ergens lid zijn, maar zich wel betrokken voelen bij een bepaald kerkgenootschap zichzelf kunnen beschouwen als lid.

Onderstaand figuur geeft het aandeel kerkleden onder de respondenten per stroming weer. Het aantal invullers vanuit de Oud-Katholieke Kerk van Nederland en de Evangelische Broedergemeente is te laag om separaat te analyseren. Om die reden zijn kerkleden ingedeeld naar stroming. Vanaf nu spreken we voor kerkleden verbonden aan de 'Rooms-Katholieke Kerk' of de 'Oud-Katholieke Kerk Nederland' van *katholieken* (50%)[1]. Leden van de 'Protestantse Kerk in Nederland' en de 'Evangelische Broedergemeente' duiden we aan als *protestanten* (50%).

[1] In totaal hebben 15 personen die zich betrokken voelen bij de Oud-Katholieke kerk van Nederland deelgenomen aan het onderzoek. Vanwege afronding op hele percentages toont de tabel 0%.

In vergelijking met 2021 is de verhouding tussen deze twee stromingen iets verschoven. Het relatieve aantal katholieke invullers is licht toegenomen, van 48% naar 50%. Het relatieve aantal protestantse invullers is afgenomen van 52% naar 48%.

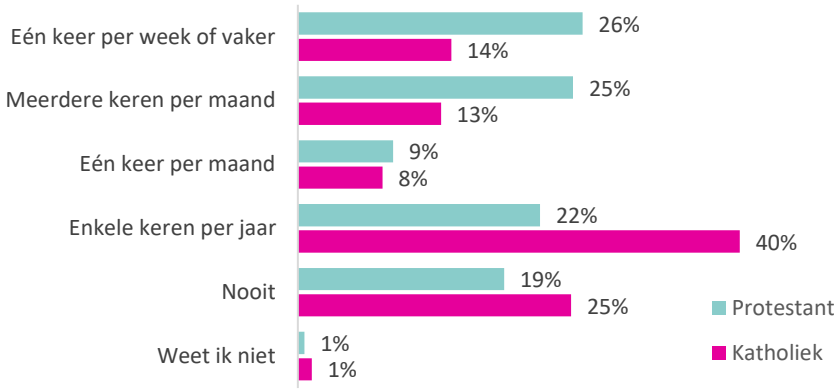
Van welk christelijk kerkgenootschap bent u lid? (n= 3.057. Enkele keuze)

Van welk christelijk kerkgenootschap bent u lid? (n= 3.057. Enkele keuze)	**%**
Rooms-Katholieke Kerk	50%
Protestantse Kerk in Nederland (PKN)	49%
Evangelische Broedergemeente	1%
Oud-Katholieke kerk van Nederland	0%

Naast kerkelijke stroming is de mate van kerkgang een belangrijke factor. Hoe vaak iemand naar de kerk gaat is relevant voor de betrokkenheid bij de kerk en het geefgedrag in het algemeen. De volgende figuur laat zien dat kerkgang en stroming samenhangen: protestanten gaan gemiddeld vaker naar de kerk dan katholieken. Er is sprake van een afname in het aantal wekelijkse kerkgangers zichtbaar ten opzichte van 2021. Toen gaf 35% van de protestanten en 18% van de katholieken aan één keer per week of vaker naar een kerkelijke viering of dienst te gaan. Nu is dat 26% van de protestanten en 14% van de katholieken.

Hoe vaak bezoekt u een kerkelijke viering/dienst? (n=3.037. Enkele keuze)

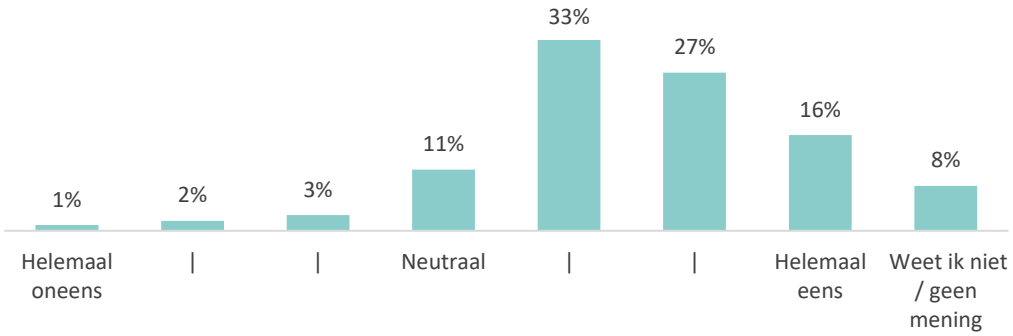
Hoe vaak bezoekt u een kerkelijke viering/dienst? (n=3.037. Enkele keuze)						
	Protestants – 2020	*Protestants – 2021*	*Protestants-2022*	*Katholiek – 2020*	*Katholiek – 2021*	*Katholiek 2022*
Eén keer per week of vaker	*35%*	*31%*	26%	*18%*	*16%*	14%
Meerdere keren per maand	*26%*	*27%*	25%	*13%*	*12%*	13%
Eén keer per maand	*6%*	*7%*	9%	*8%*	*5%*	8%
Enkele keren per jaar	*17%*	*20%*	22%	*39%*	*44%*	40%
Nooit	*16%*	*15%*	19%	*21%*	*21%*	25%
Weet ik niet	*1%*	*1%*	1%	*1%*	*2%*	1%

In deze rapportage laten we waar relevant verbanden zien tussen de mate van kerkgang en andere antwoorden van kerkleden. Om dit overzichtelijk te presenteren, delen we de mate van kerkgang als volgt in: één keer per week of vaker, meerdere keren per maand en één keer per maand zijn gecategoriseerd als *regelmatig*. Enkele keren per jaar valt onder *soms*. Kerkleden die 'nooit' invulden, vallen onder *nooit*.

De kerk in crisestijd

Het thema van het onderzoek van Actie Kerkbalans van 2022 is de kerk in crisestijd. Hoe zien kerkleden de rol van de kerk in crisestijd en wat verwachten zij van de kerk? Is er onderscheid tussen de crises en bij wie zoeken ze steun? 76% van de kerkleden zegt dat ze een actieve houding van de kerk verwachten in deze crisestijd. 11% is neutraal en 6% verwacht geen actieve houding van de kerk in deze crisestijd.

Ik verwacht een actieve houding van de kerk in deze crisestijd.
(n=3.061. Stelling 7-puntschaal)

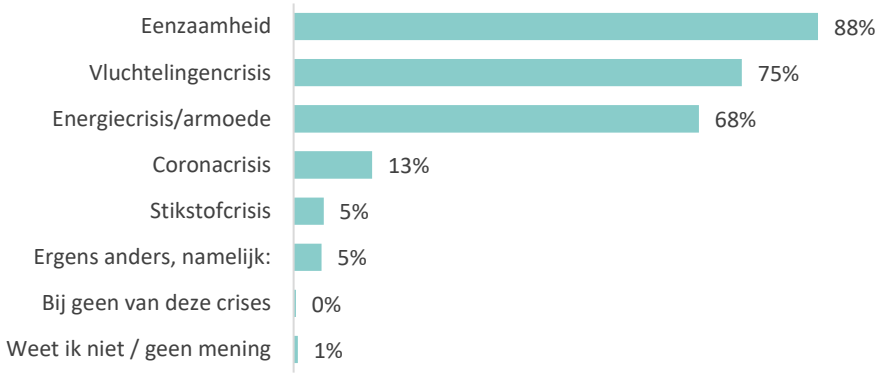

Ik verwacht een actieve houding van de kerk in deze crisestijd. (n=3.061. Stelling 7-puntschaal)	
Antwoord	%
helemaal oneens	1%
	2%
	3%
neutraal	11%
	33%
	27%
helemaal eens	16%
weet ik niet / geen mening	8%

De crisis waarbij kerkleden de meest actieve houding verwachten van de kerk is bij het thema eenzaamheid (88%). Ook vinden de kerkleden dat de kerk een rol moet spelen bij de vluchtelingenopvang (75%) en bij de energiecrisis en armoede (68%). Opvallend is dat er een groot verschil te zien is tussen de eerste drie crises en de vierde en vijfde crisis. Kerkleden verwachten in zeer beperkte mate een actieve rol van haar of zijn kerk bij de corona- of stikstofcrisis. In de open antwoorden zien we wel vaak terug dat kerkleden ook een actieve rol verwachten van de kerk bij alle crises, zoals is af te lezen uit onderstaande quote.

“ELKE CRISIS WAARBIJ MENSEN EN HUN DAGELIJKS LEVEN IN HET GEDING ZIJN”

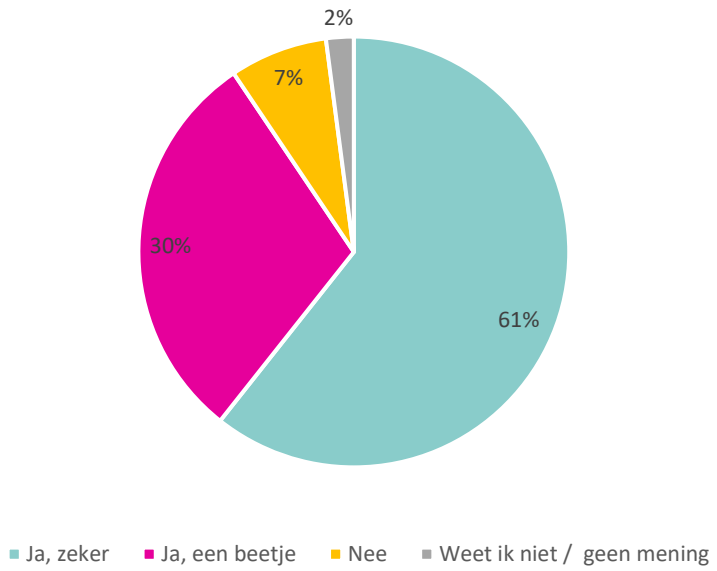
Bij welke crises verwacht u een actieve houding van uw kerk?
(n=2.333, invullers die een actieve rol verwachten. Meerkeuze)

Bij welke crises verwacht u een actieve houding van uw kerk? (n=2.333, invullers die een actieve rol verwachten. Meerkeuze)	**%**
Eenzaamheid	88%
Vluchtelingencrisis	75%
Energiecrisis/armoede	68%
Coronacrisis	13%
Stikstofcrisis	5%
Ergens anders, namelijk:	5%
Bij geen van deze crises	0%
Weet ik niet / geen mening	1%

Negen op de tien kerkleden wist dat hun kerk een rol vervult bij verschillende crises (91%). Zij verwachten deze rol ook, blijkt uit reacties op de stelling "*Ik verwacht een actieve houding van de kerk in deze crisestijd". D*rie kwart van de kerkleden is het met deze stelling eens. Dit geldt voor zowel katholieken als protestanten.

Wist u dat de kerk deze rol vervult in deze crisestijd? (n=3.035. Enkele Keuze)

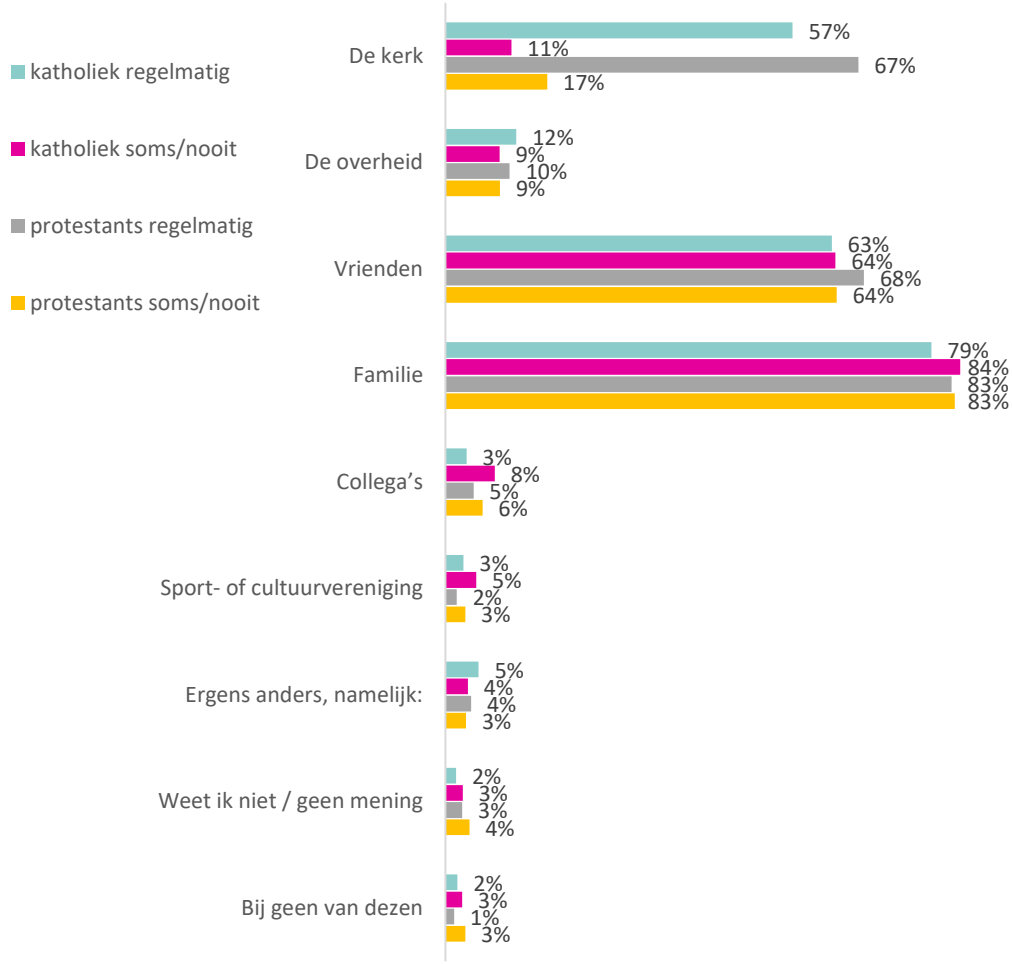

Wist u dat de kerk deze rol vervult in deze crisestijd? (n=3.035. Enkele Keuze)	**%**
Ja, zeker	61%
Ja, een beetje	30%
Nee	7%
Weet ik niet/ geen mening	2%

In crisestijd zoeken de meeste kerkleden steun bij familie (83%) en vrienden (65%). ODaarna volgt de kerk met 33%. We zien dat kerkleden die regelmatig naar de kerk gaan aanzienlijk vaker naar de kerk gaan voor steun dan kerkleden die soms of nooit naar de kerk gaan (het verschil is bij beide stromingen meer dan 50%). Verder valt op dat katholieken die regelmatig naar de kerk gaan vaker steun zoeken bij de kerk dan protestanten die regelmatig naar de kerk gaan.

Bij wie zoekt u het liefst steun in tijden van crises?

(n=3.055. Meerkeuze, uitgesplitst naar kerkgang en stroming)

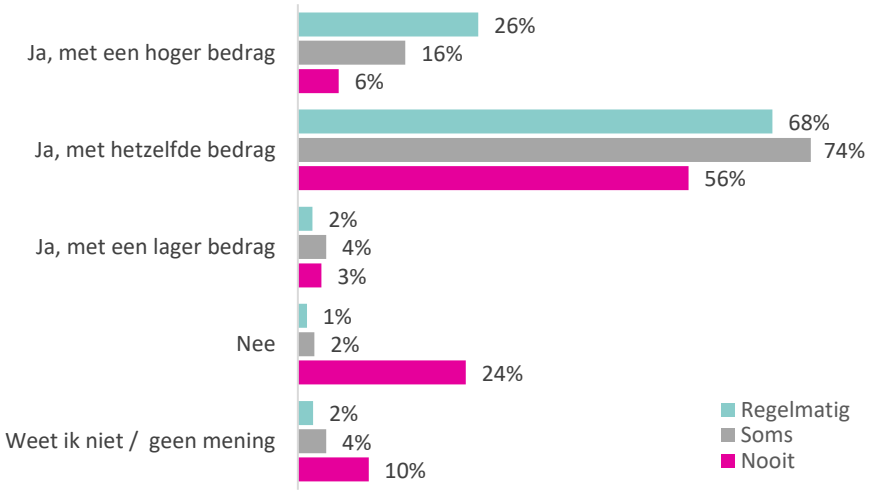
Bij wie zoekt u het liefst steun in tijden van crises? (n=3.055. Meerkeuze, uitgesplitst naar kerkgang en stroming)				
Categorie / stroming & kerkgang	Katholiek Regelmatig	Katholiek Soms/nooit	Protestants Regelmatig	Protestants Soms/nooit
De kerk	57%	11%	67%	17%
De overheid	12%	9%	10%	9%
Vrienden	63%	64%	68%	64%
Familie	79%	84%	83%	83%
Collega's	3%	8%	5%	6%
Sport- of cultuurvereniging	3%	5%	2%	3%
Ergens anders, namelijk:	5%	4%	4%	3%
Weet ik niet / geen mening	2%	3%	3%	4%
Bij geen van dezen	2%	3%	1%	3%

Iedereen wordt geraakt door de verschillende crises. Ook kerken en kerkleden. Daarom is kerkleden gevraagd of hun financiële bijdrage aan de kerk verandert. Bijna alle (94%) van de kerkleden die regelmatig of soms naar de kerk gaan, blijven de kerk steunen met hetzelfde of zelfs een hoger bedrag. Verder laat onderstaande figuur en tabel zien dat kerkleden die minder vaak naar de kerk gaan in deze tijden eerder aangeven de kerk niet (meer) financieel te steunen.

Het is dus te zien dat ondanks de stijgende kosten in Nederland, veel kerkleden die soms of regelmatig naar de kerk gaan, de kerk blijven steunen in deze crisestijd. Dit zien we ook terug in de open antwoorden. Daarin is te lezen dat meerdere kerkleden die extra geven dit doen omdat ze het kunnen missen en omdat de kerk ook meer geld nodig heeft in deze tijden zoals te lezen is in onderstaande quote. Ook geven veel kerkleden die hetzelfde bedrag geven aan dat ze hun best doen om de kerk te blijven steunen met hetzelfde bedrag ondanks de stijgende kosten.

“VOOR DE TOEKOMST VAN DE KERK IS GELD NODIG, NAAST INZET EN BETROKKENHEID.”

Blijft u de kerk in deze crisestijd financieel steunen?
(n=3.048. Enkele keuze, uitgesplitst naar kerkgang)

Blijft u de kerk in deze crisestijd financieel steunen? (n=3.048. Enkele keuze, uitgesplitst naar kerkgang)			
Categorie	Regelmatig	Soms	Nooit
Ja, met een hoger bedrag	26%	16%	6%
Ja, met hetzelfde bedrag	68%	74%	56%
Ja, met een lager bedrag	2%	4%	3%
Nee	1%	2%	24%
Weet ik niet / geen mening	2%	4%	10%

Geefgedrag

Naast het thema van dit jaar zijn ook net zoals in 2021 en 2020 vragen gesteld over geefgedrag, de kerk van vandaag, de kerk van de toekomst en Actie Kerkbalans. Deze vragen hebben wij in 2022 zoveel mogelijk op dezelfde manier onderzocht om een goede vergelijking met 2021 en 2020 te maken. Bijna alle kerkleden (91%) geven geld aan goede doelen. Dat doen ze, net als in 2021, vooral aan doelen rondom kerk en levensbeschouwing (67%), maatschappelijke & sociale doelen (53%) en aan gezondheid (52%).

De meeste mensen geven aan de kerk waar ze lid van zijn. In het onderzoek zijn twee manieren waarop je als kerkganger aan de kerk kan geven onderzocht. Zowel het geven van geld (1) als het geven van tijd (2). Van de kerkleden geeft ruim driekwart (77%), net als in 2021, geld. Ten opzichte van 2021 is het aandeel kerkleden dat tijd geeft gelijk gebleven.

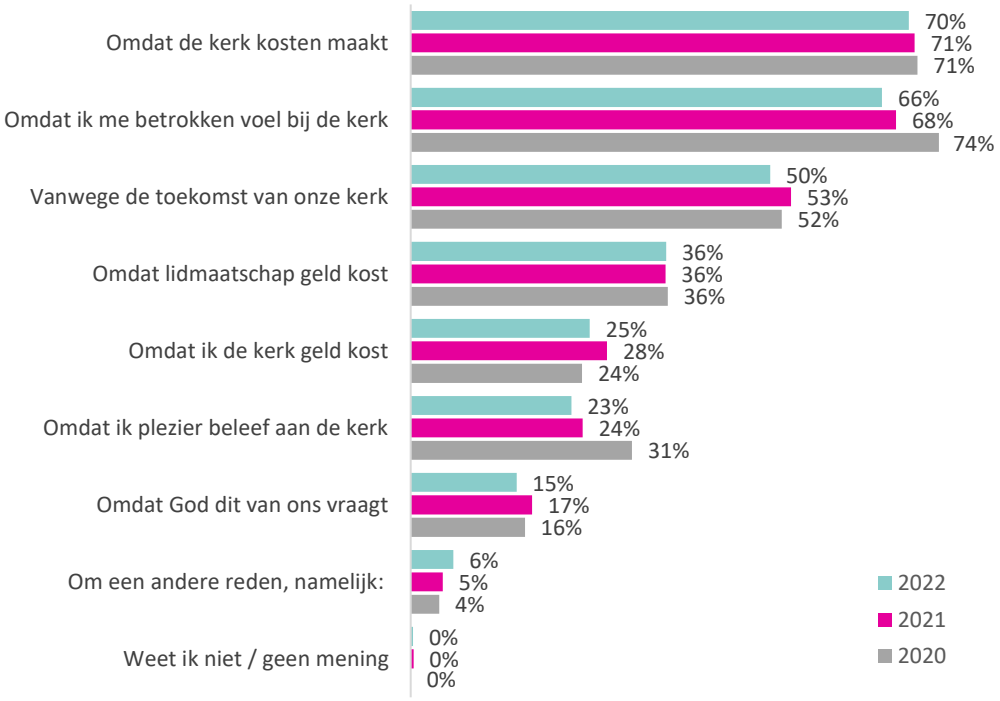
Geven aan de kerk - geld

Geld geven doen kerkleden nu vooral *via een collecte,* zowel *fysiek* (49%) als *digitaal* (30%) en *door zelf af en toe geld over te maken* (44%). In lijn met de verwachting is er een duidelijk verband tussen kerkgang en geven aan de kerk: hoe vaker men naar de kerk gaat, hoe meer men geeft. Dat geldt zowel voor het geven van geld als het doen van vrijwilligerswerk. De voornaamste redenen van kerkleden om geld te geven zijn *omdat de kerk kosten maakt* (70%), *omdat men zich betrokken voelt bij de kerk* (66%), en *vanwege de toekomst van de kerk* (50%). Door frequente kerkgangers worden de redenen *omdat ik me betrokken voel bij de kerk* (89%) en *omdat de kerk kosten maakt* (76%) vaak gekozen.

De antwoordoptie *Omdat ik me betrokken voel bij de kerk* wordt steeds minder gekozen in de loop der jaren (een afname van 74% naar 68% in 2021 en van 68% naar 66% in 2022). Ook de antwoordoptie *Omdat ik plezier beleef aan de kerk* wordt door de jaren heen minder vaak gekozen.

U geeft aan dat u geld geeft aan de kerk waar u lid van bent. Waarom?

(n=2.359. Meerkeuze, als men geld geeft aan de kerk)

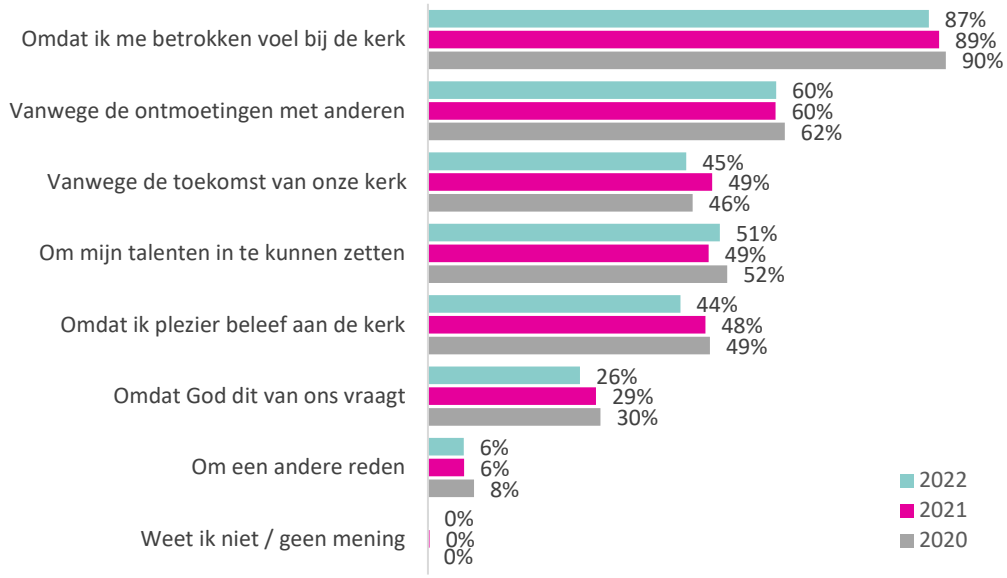

U geeft aan dat u geld geeft aan de kerk waar u lid van bent. Waarom? (n=2.359. Meerkeuze, als men geld geeft aan de kerk)			
Categorie	2022	2021	2020
Omdat de kerk kosten maakt	*70%*	*71%*	*71%*
Omdat ik me betrokken voel bij de kerk	*66%*	*68%*	*74%*
Vanwege de toekomst van onze kerk	*50%*	*53%*	*52%*
Omdat lidmaatschap geld kost	*36%*	*36%*	*36%*
Omdat ik de kerk geld kost	*25%*	*28%*	*24%*
Omdat ik plezier beleef aan de kerk	*23%*	*24%*	*31%*
Omdat God dit van ons vraagt	*15%*	*17%*	*16%*
Om een andere reden, namelijk:	*6%*	*5%*	*4%*
Weet ik niet / geen mening	*0%*	*0%*	*0%*

Geven aan de kerk - vrijwilligerswerk

Van de ondervraagde kerkleden zet 35% zich als vrijwilliger in voor de kerk waar zij deel van uitmaken. Protestanten zetten zich daarbij vaker in als vrijwilliger (42%) dan katholieken (29%). Dit verschil is wel kleiner geworden ten opzichte van 2021. *Betrokkenheid bij de kerk* is voor vrijwilligers net als in 2021 de voornaamste reden om dit te doen (87%). Daarnaast worden *vanwege ontmoetingen met anderen* (60%) en *om mijn talenten in te kunnen zetten* (51%) het meest gekozen.

U geeft aan dat u als vrijwilliger betrokken bent bij kerk waar u lid van bent. Waarom?
(n=1.078. Meerkeuze, als men vrijwilliger is in de kerk)

U geeft aan dat u als vrijwilliger betrokken bent bij kerk waar u lid van bent. Waarom? (n=1.078. Meerkeuze, als men vrijwilliger is in de kerk)			
Categorie	2022	2021	2020
Omdat ik me betrokken voel bij de kerk	87%	89%	90%
Vanwege de ontmoetingen met anderen	60%	60%	62%
Vanwege de toekomst van onze kerk	45%	49%	46%
Om mijn talenten in te kunnen zetten	51%	49%	52%
Omdat ik plezier beleef aan de kerk	44%	48%	49%
Omdat God dit van ons vraagt	26%	29%	30%
Om een andere reden	6%	6%	8%
Weet ik niet / geen mening	0%	0%	0%

Geven aan de kerk - protestants en katholiek

Wanneer we aan de kerkleden vragen naar de redenen om geld te geven, zeggen protestanten vaker dan katholieken dat zij dit doen omdat God dat vraagt, omdat ze plezier beleven aan de kerk, omdat de kerk geld kost en omdat lidmaatschap geld kost. Als redenen om vrijwilligerswerk te doen voor de kerk noemen protestanten vaker dat God het vraagt, de toekomst van de kerk, omdat ze zich betrokken voelen bij de kerk en vanwege de ontmoetingen in de kerk.

Bij de vraag *"Voor welke onderdelen zou u geld willen geven aan de kerk waar u lid van bent?"* (zie volgende pagina) kozen protestanten net zoals in 2021 elke antwoordoptie vaker dan katholieken.

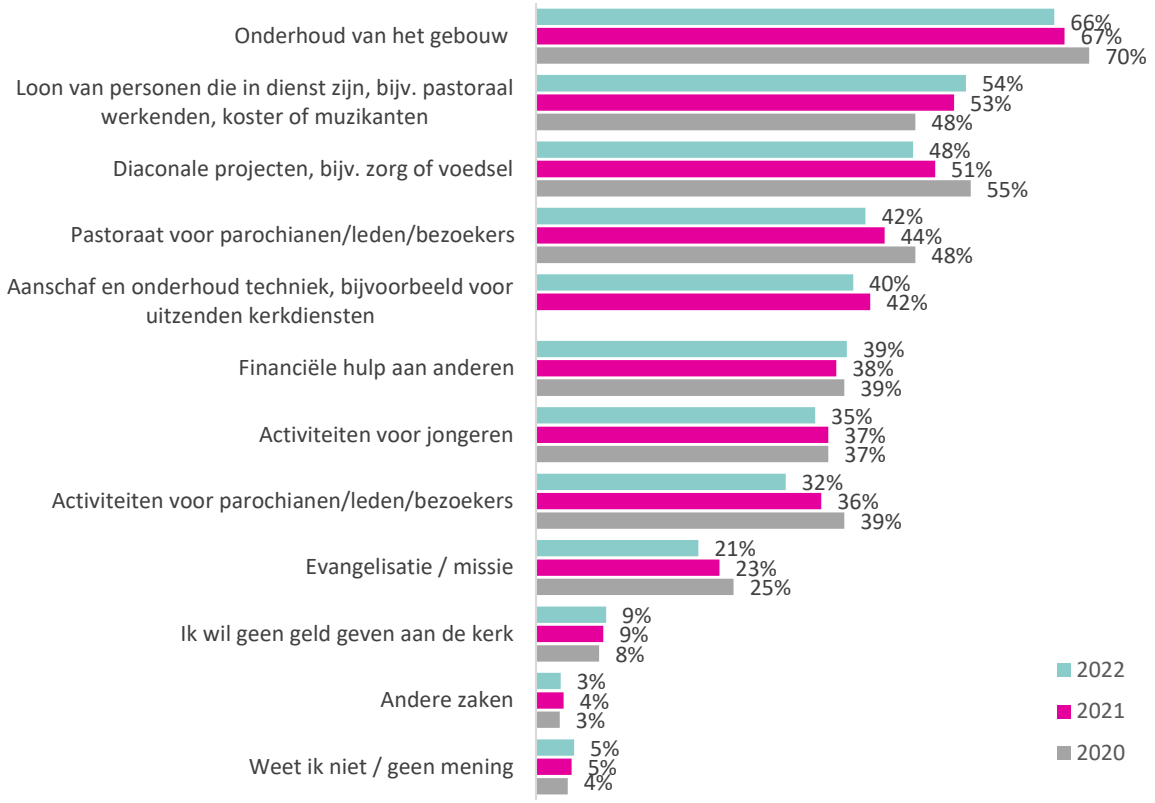
Geven aan de kerk - onderdelen

Het geld dat bij Actie Kerkbalans wordt verzameld, wordt voor verschillende doeleinden ingezet door de kerken. Van het onderhoud van het gebouw, tot het betalen van personen die in dienst zijn. In het onderzoek is gevraagd aan welke onderdelen kerkleden geld zouden willen geven. Hier zijn, net als in 2021, wederom verschillen tussen protestanten en katholieken zichtbaar, die niet alleen te verklaren zijn op basis van kerkgang.

Zowel protestanten als katholieken geven het liefst voor *onderhoud van het gebouw* en *loon van personen in dienst*. Protestanten kiezen daarnaast relatief veel vaker *diaconale projecten*, *aanschaf en onderhoud van techniek,* en *activiteiten voor jongeren*. In het kader van corona en de bijkomende kosten die kerken hebben gemaakt om bijvoorbeeld digitale diensten te verzorgen is de antwoordoptie *aanschaf en onderhoud techniek* toegevoegd sinds het onderzoek van 2021 (en dus nog niet aanwezig in 2020). Twee op de vijf kerkgangers geeft aan hier geld voor te willen geven.

Voor welke onderdelen zou u geld willen geven aan de kerk waar u lid van bent?

(n=3.055. Meerkeuze)

Voor welke onderdelen zou u geld willen geven aan de kerk waar u lid van bent? (n=3.055. Meerkeuze)			
Categorie	2022	2021	2020
Onderhoud van het gebouw	66%	67%	70%
Loon van personen die in dienst zijn, bijv. pastoraal werkenden, koster of muzikanten	54%	53%	48%
Diaconale projecten, bijv. zorg of voedsel	48%	51%	55%
Pastoraat voor parochianen/leden/bezoekers	42%	44%	48%
Aanschaf en onderhoud techniek, bijvoorbeeld voor uitzenden kerkdiensten	40%	42%	-
Financiële hulp aan anderen	39%	38%	39%
Activiteiten voor jongeren	35%	37%	37%
Activiteiten voor parochianen/leden/bezoekers	32%	36%	39%
Evangelisatie / missie	21%	23%	25%
Ik wil geen geld geven aan de kerk	9%	9%	8%
Andere zaken	3%	4%	3%
Weet ik niet / geen mening	5%	5%	4%

De kerk van vandaag

Aan kerkleden zijn ook vragen voorgelegd over de kerk van vandaag en van de toekomst. Gevraagd naar de betekenis die de kerk nu voor hen heeft en betekenis die ze graag zien voor toekomstige generaties, kregen respondenten vergelijkbare, 'gespiegelde' antwoordopties voorgelegd. Bijvoorbeeld: een plek waar 'ik sociale contacten heb' en een plek waar toekomstige generaties 'sociale contacten hebben'. Zo kan worden vergeleken waar kerkleden nu en in de toekomst een betekenisvolle rol voor de kerk weggelegd zien.

Betekenis van de kerk vandaag de dag

Voor kerkleden heeft de kerk vandaag de dag op allerlei manieren betekenis. Opvallend is dat veel (verschillende) antwoorden door relatief veel kerkleden worden genoemd. Kerkleden noemden het vaakst dat de kerk een plek is waar zij *hun geloof met anderen kunnen delen (27%)* en waar zij *er zijn voor elkaar (28%)*. Het *vieren van de sacramenten* is een aspect van kerkzijn dat net als in 2021 vaker door katholieken wordt gekozen dan door protestanten. Protestanten kiezen juist vaker de antwoorden *waar God centraal staat, waar ik kan leren, groeien & bezinnen* en *waar ik God kan ontmoeten.* In vergelijking met 2021 zien we wel een kleine algehele afname bij de meeste categorieën.

Sommige manieren van betekenis verschillen tussen kerkleden die nooit, soms of regelmatig naar de kerk gaan. De religieuze betekenis van de kerk (zoals *geloof met anderen delen, God ontmoeten*, *waar God centraal staat, andere christenen ontmoeten* en *samen sacramenten vieren)* is vooral herkenbaar voor kerkleden die vaker naar de kerk gaan. Sociale aspecten van de kerk worden relatief gezien breder gedeeld, zoals *er zijn voor elkaar* en *leren, groeien en bezinnen*. Deze aspecten zijn dus ook voor randkerkelijken relevant.

Wat betekent de kerk waar u lid van bent voor u? De kerk is voor mij een plek waar..

(n=3.056. Meerkeuze, maximaal 3 antwoorden)

Wat betekent de kerk waar u lid van bent voor u? De kerk is voor mij een plek waar… (n=3.056. Meerkeuze, maximaal 3 antwoorden)		
Categorie	Katholiek	Protestant
.. God centraal staat	13%	28%
.. ik mijn geloof met anderen kan delen	23%	30%
.. ik kan leren, groeien en bezinnen	19%	29%
.. ik God kan ontmoeten	16%	25%
.. we er zijn voor elkaar	26%	29%
.. ik andere christenen kan ontmoeten	8%	20%
.. ik sociale contacten heb	14%	19%
.. we hulp bieden aan mensen buiten de gemeente/parochie	7%	17%
.. we samen de sacramenten vieren	29%	14%
.. ik me veilig voel	11%	7%
Iets anders, namelijk:	9%	6%
Geen van bovenstaande	15%	10%
Weet ik niet / geen mening	5%	3%

De kerk van de toekomst

Hoop voor de kerk van de toekomst

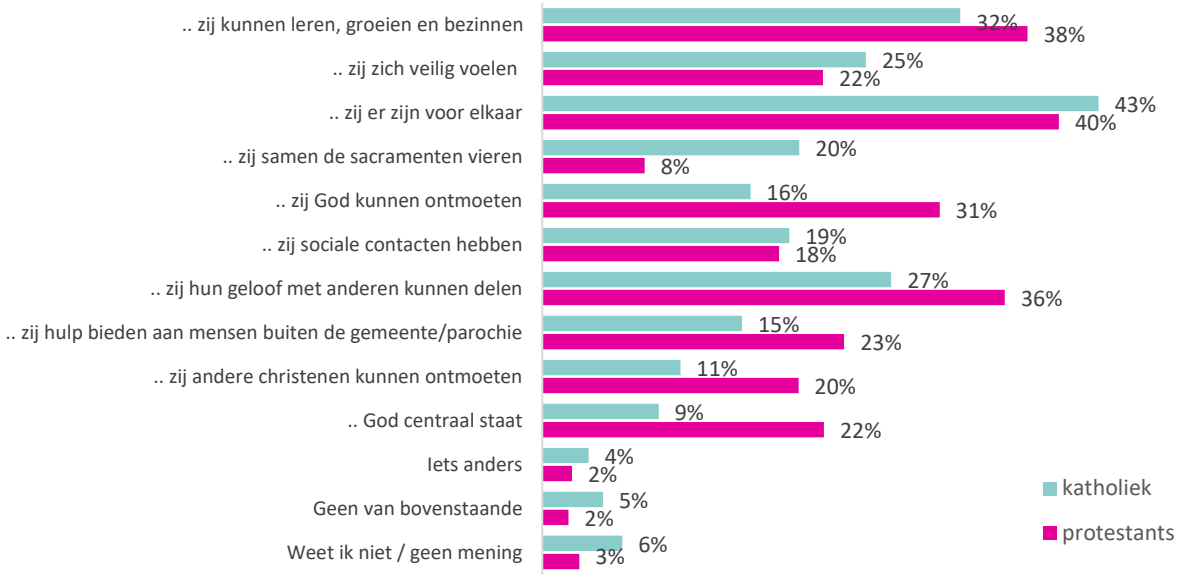
Bij de vraag "*Wat hoopt u dat de kerk waar u lid van bent mag betekenen voor volgende generaties?*" kozen kerkleden vooral vaak voor een kerk *waar zij er zijn voor elkaar* (42%) en voor een kerk *waar zij kunnen leren, groeien en bezinnen* (35%). In vergelijking met het beeld van de kerk van vandaag zien we dat kerkleden voor de toekomst een aantal specifieke antwoorden belangrijker vinden. Dit zijn: *waar zij er zijn voor elkaar* (6% meer), *waar zij kunnen leren, groeien en bezinnen* (8% meer) *zij hun geloof met anderen kunnen delen* (8% meer) *veilig voelen* (14% meer). In vergelijking met 2021 vinden meer invullers het antwoord *zij hun geloof met anderen kunnen delen* in 2022 belangrijker voor de toekomst. Dit is een kentering ten opzichte van 2021. Toen zagen we dat dit percentage afnam ten opzichte van 2020.

In vergelijking met 2021 kiezen kerkleden bij de vraag: "*Wat hoopt u dat de kerk waar u lid van bent mag betekenen voor volgende generaties?*" alle opties in 2022 over het algemeen minder vaak. Uitzonderingen daarop zijn de opties *zij zijn er voor elkaar* en *zij hun geloof met anderen kunnen delen.* Deze opties kozen kerkleden overwegend vaker in 2022. Dit geldt voor zowel Protestanten als Katholieken.

Uit de gegeven toelichtingen blijkt dat sommige kerkleden hopen dat de kerk met de tijd mee zal gaan en er voor iedereen is. Hierbij vinden deze kerkleden vaker alle opties uit de vraag belangrijk. Zo zegt een kerklid: " *alle bovenstaande punten maar dan wel voor iedereen. De kerk moet meer openstaan voor nieuwelingen en ze beter welkom heten.*" Een ander kerklid geeft aan dat kerken moeten focussen op de verbindende factoren in plaats van de verschillen: "*dat de focus meer wordt op wat we gemeen hebben i.p.v. focussen op de verschillen in geloof."* Meerdere kerkleden geven verder ook aan dat er echt iets moet gebeuren om de kerk toekomstbestendig te maken. Zij zijn bezorgd dat hun kerk stopt met bestaan.

Wat hoopt u dat de kerk waar u lid van bent mag betekenen voor volgende generaties? Ik gun volgende generaties dat de kerk voor hen een plek is waar..

(n=3.047. Meerkeuze, maximaal 3 antwoorden)

Wat hoopt u dat de kerk waar u lid van bent mag betekenen voor volgende generaties? Ik gun volgende generaties dat de kerk voor hen een plek is waar.. (n=3.047. Meerkeuze, maximaal 3 antwoorden)		
Categorie	Katholiek	Protestant
.. zij kunnen leren, groeien en bezinnen	32%	38%
.. zij zich veilig voelen	25%	22%
.. zij er zijn voor elkaar	43%	40%
.. zij samen de sacramenten vieren	20%	8%
.. zij God kunnen ontmoeten	16%	31%
.. zij sociale contacten hebben	19%	18%
.. zij hun geloof met anderen kunnen delen	27%	36%
.. zij hulp bieden aan mensen buiten de gemeente/parochie	15%	23%
.. zij andere christenen kunnen ontmoeten	11%	20%
.. God centraal staat	9%	22%
Iets anders	4%	2%
Geen van bovenstaande	5%	2%
Weet ik niet / geen mening	6%	3%

Actie Kerkbalans

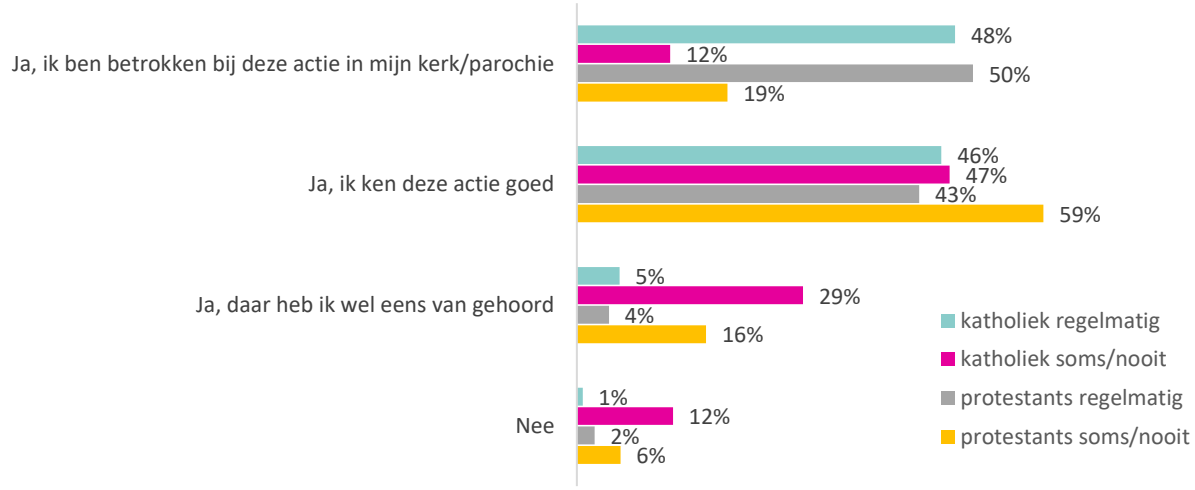
Een belangrijk onderdeel van het onderzoek ging in op de houding van kerkleden ten opzichte van Actie Kerkbalans. De resultaten worden hier weergegeven. Vervolgens gaan we verder in op de meningen van kerkleden over fondsenwerving, en waarvoor zij geld zouden willen geven.

Bekendheid met Actie Kerkbalans

Bijna alle kerkleden (89%) zijn in meer of mindere mate bekend met Actie Kerkbalans. 49% kent de actie goed en 16% heeft er weleens van gehoord. 28% van de kerkleden zijn zelf betrokken bij Actie Kerkbalans voor hun eigen kerk of parochie. Hieruit blijkt dat Actie Kerkbalans een sterk merk is richting haar achterban. Dit is iets gedaald in vergelijking met het beeld uit 2021, toen nog 93% aangaf bekend te zijn met kerkbalans. De bekendheid hangt samen met hoe vaak iemand naar de kerk gaat. Frequentere kerkgangers zijn bekender met de Actie Kerkbalans. Ook is deze groep zelf vaker betrokken bij de Actie Kerkbalans vanuit hun eigen kerk of parochie.

Binnen de twee stromingen hebben we ook gekeken naar het effect van kerkgang. In het algemeen is het beeld dat katholieken minder bekend zijn met Actie Kerkbalans. Dit wordt echter vooral verklaard doordat katholieken minder regelmatig naar de kerk dan protestanten. Onder regelmatige kerkgangers is er net zoals in 2021 geen groot verschil te zien in bekendheid tussen katholieken en protestanten.

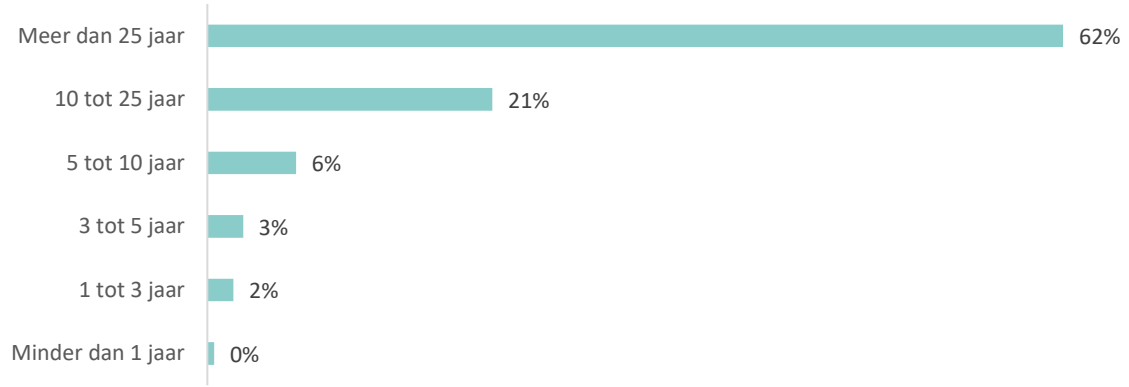
Bent u bekend met Actie Kerkbalans?
(n=3.897 Enkele keuze, uitgesplitst naar stroming en kerkgang)

Bent u bekend met Actie Kerkbalans? (n=3.897 Enkele keuze, uitgesplitst naar stroming en kerkgang)				
Categorie	Katholiek Regelmatig	Katholiek Soms/nooit	Protestants Regelmatig	Protestants Soms/nooit
Ja, ik ben betrokken bij deze actie in mijn kerk/parochie	48%	12%	50%	19%
Ja, ik ken deze actie goed	46%	47%	43%	59%
Ja, daar heb ik wel eens van gehoord	5%	29%	4%	16%
Nee	1%	12%	2%	6%
Weet ik niet	0%	0%	0%	0%

Ook is gevraagd hoe lang de invullers al bekend zijn met Actie Kerkbalans. De grootste groep (62%) is al langer dan 25 jaar bekend met Actie Kerkbalans. Sowieso zijn de meeste invullers al lang bekend met actie kerkbalans. Slechts één op de twintig invullers werd in de afgelopen vijf jaar bekend met actie kerkbalans.

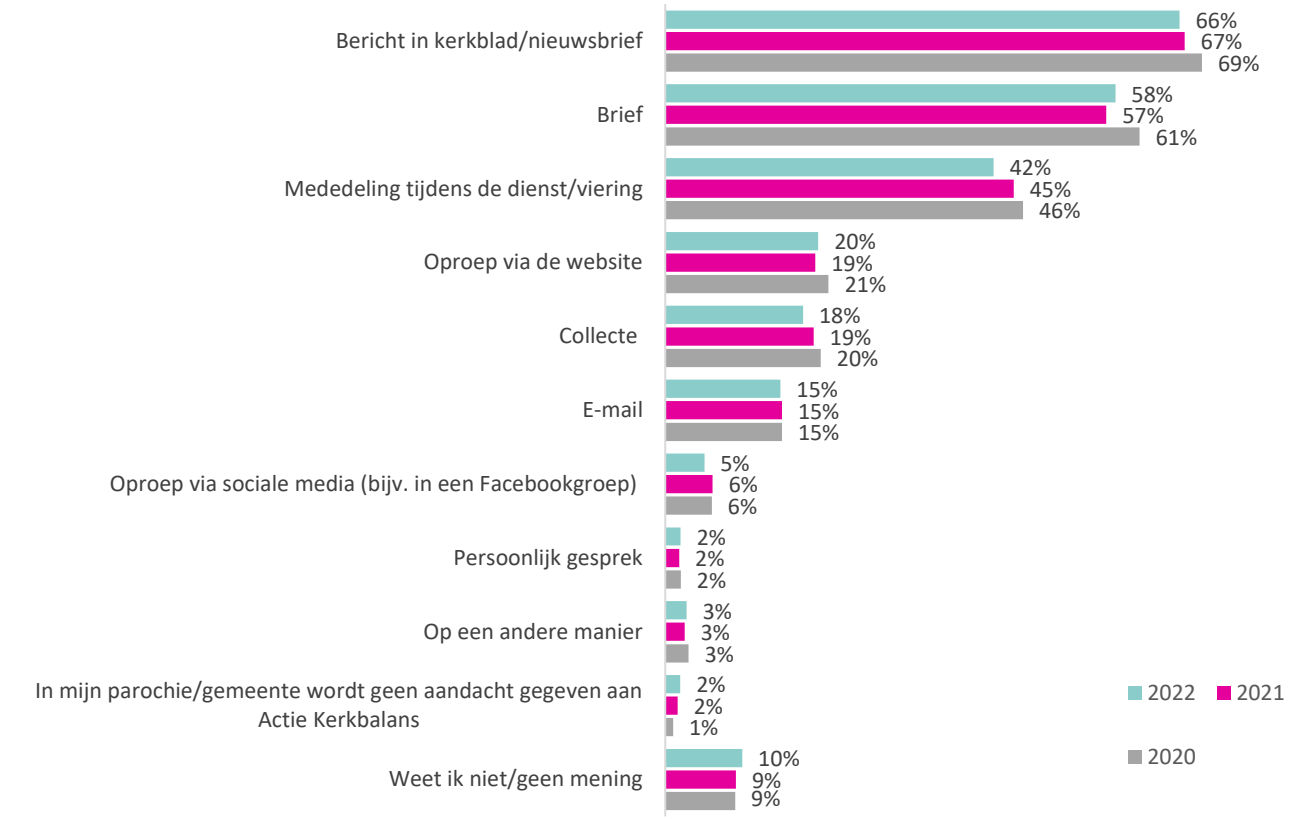
Hoe lang bent u al bekend met Actie Kerkbalans? (n=3.417)

Hoe lang bent u al bekend met Actie Kerkbalans? (n=3.417)	
Minder dan 1 jaar	0%
1 tot 3 jaar	2%
3 tot 5 jaar	3%
5 tot 10 jaar	21%
10 tot 25 jaar	62%

Vervolgens vroegen we naar de manieren waarop de kerk/parochie van kerkleden aandacht heeft besteed aan Actie Kerkbalans. Kerkleden noemen hierbij vaak dat er via een bericht in een kerkblad of nieuwsbrief (66%) en/of een brief (58%) aandacht is besteed aan Actie Kerkbalans. Een persoonlijk gesprek (2%) en een oproep via sociale media (5%) worden het minst genoemd. Wanneer we de verschillen tussen 2020-2022 analyseren valt op dat alle vormen van aandacht geven aan Actie Kerkbalans redelijk gelijk blijven.

Op welke manier wordt er in uw parochie/gemeente aandacht gegeven aan Actie Kerkbalans? (n=3.448. Meerkeuze, als men bekend is met Actie Kerkbalans)

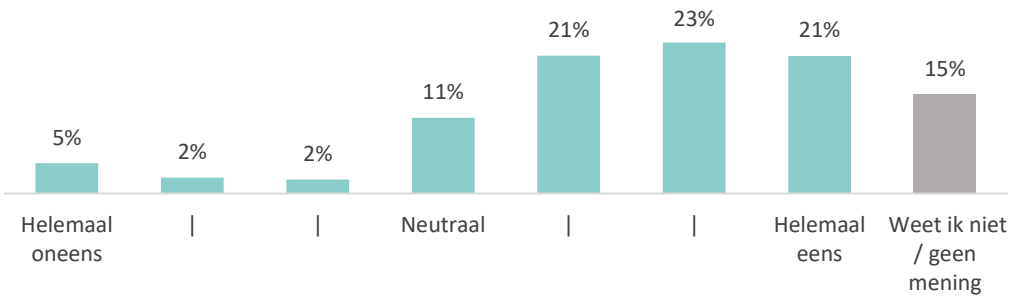
Op welke manier wordt er in uw parochie/gemeente aandacht gegeven aan Actie Kerkbalans? (n=3.448. Meerkeuze, als men bekend is met Actie Kerkbalans)			
Categorie	**2022**	**2021**	**2020**
Bericht in kerkblad/nieuwsbrief	*66%*	*67%*	*69%*
Brief	*58%*	*57%*	*61%*
Mededeling tijdens de dienst/viering	*42%*	*45%*	*46%*
Oproep via de website	*20%*	*19%*	*21%*
Collecte	*18%*	*19%*	*20%*
E-mail	*15%*	*15%*	*15%*
Oproep via sociale media (bijv. in een Facebookgroep)	*5%*	*6%*	*6%*
Persoonlijk gesprek	*2%*	*2%*	*2%*
Op een andere manier	*3%*	*3%*	*3%*
In mijn parochie/gemeente wordt geen aandacht gegeven aan Actie Kerkbalans	*2%*	*2%*	*1%*
Weet ik niet/geen mening	*10%*	*9%*	*9%*

Houding ten opzichte van Actie Kerkbalans

Kerkleden die voor het invullen van de vragenlijst nog niet bekend waren met Actie Kerkbalans geven aan het een goed initiatief te vinden. Twee derde (64%) van de kerkleden vindt Actie Kerkbalans belangrijk voor de toekomst van hun gemeente of parochie. In verhouding tot 2021 is dit wat afgenomen.

Kerkleden die nooit of soms een kerk bezoeken zijn minder uitgesproken over het belang van Actie Kerkbalans voor de toekomst van hun parochie of gemeente. Kerkleden die nooit naar de kerk gaan zijn minder vaak positief over de Actie. Net zoals in 2021 zijn kerkleden die regelmatig een viering of dienst bezoeken in veel grotere getale uitgesproken positief over het belang van Actie Kerkbalans voor hun parochie of gemeente. Zo is 38% van de kerkleden die regelmatig naar de kerk gaat het helemaal eens met de stelling tegenover 17% van de kerkleden die nooit naar de kerk gaat.

Actie Kerkbalans is belangrijk voor de toekomst van mijn parochie/gemeente
(n=3.457. Stelling 7-puntschaal, als men bekend is met Actie Kerkbalans)

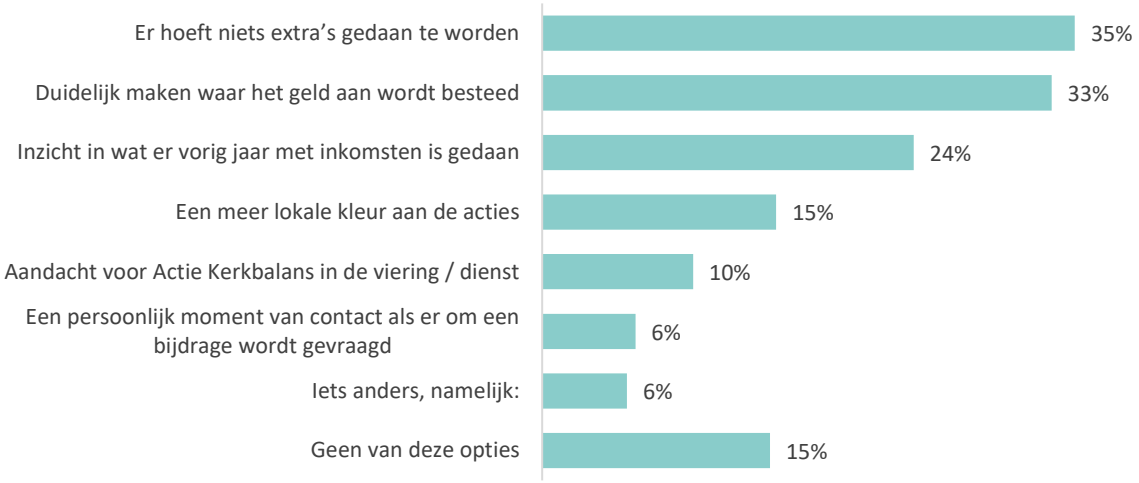
Actie Kerkbalans is belangrijk voor de toekomst van mijn parochie/gemeente (n=3.457. Stelling 7-puntschaal, als men bekend is met Actie Kerkbalans)	
Antwoord	%
helemaal oneens	5%
	2%
	2%
neutraal	11%
	21%
	23%
helemaal eens	21%
weet ik niet / geen mening	15%

Er is een klein effect van stroming zichtbaar onder kerkgangers die soms of nooit naar de kerk gaan. 74% van de katholieken vindt Actie Kerkbalans belangrijk voor de toekomst van hun parochie/gemeente. 81% van de protestanten vindt de Actie belangrijk. Onder regelmatige kerkgangers is geen verschil tussen de stromingen te zien.

Toegevoegde waarde extra Actie Kerkbalans

Kerkleden is gevraagd wat ervoor kan zorgen dat Actie Kerkbalans meer gaat leven. Een derde wil meer duidelijkheid over waar het geld aan wordt besteed en een kwart wil graag inzicht in wat er vorig jaar met inkomsten is gedaan. Dit is een opvallende afname ten opzichte van 2021. Toen wilde 44% van de kerkleden inzicht in het gebruik van de inkomsten van vorig jaar. Tot slot vindt 35% van de kerkleden de acties die de kerken nu uitvoeren voldoende om Actie Kerkbalans voor hen te laten leven.

Wat zou maken dat Actie Kerkbalans meer voor u gaat leven? (n=3.439. Meerkeuze)

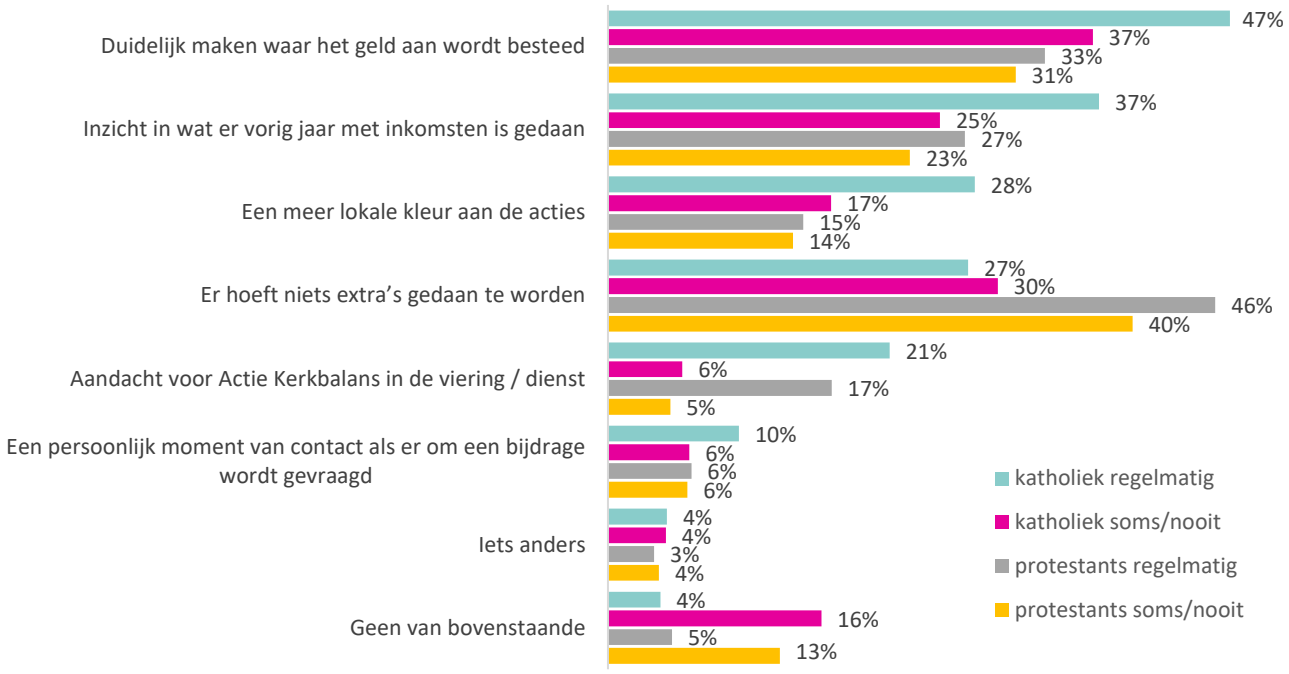

Wat zou maken dat Actie Kerkbalans meer voor u gaat leven? (n=3.439. Meerkeuze**)**	**%**
Er hoeft niets extra's gedaan te worden	35%
Duidelijk maken waar het geld aan wordt besteed	33%
Inzicht in wat er vorig jaar met inkomsten is gedaan	24%
Een meer lokale kleur aan de acties	15%
Aandacht voor Actie Kerkbalans in de viering / dienst	10%
Een persoonlijk moment van contact als er om een bijdrage wordt gevraagd	6%
Iets anders, namelijk:	6%
Geen van deze opties	15%

Kijkend naar de verschillende stromingen en kerkgang vinden voornamelijk katholieken dat er niets extra's gedaan hoeft te worden. Verder willen katholieken die regelmatig naar de kerk gaan vaker inzicht krijgen in wat er met de inkomsten van vorig jaar is gedaan in vergelijking met protestanten die regelmatig naar de kerk gaan. Dit is een verandering in vergelijking met 2021, toen vonden protestanten die regelmatig naar de kerk gingen dit ook belangrijk. Ook zien we een verschil tussen de katholieken die regelmatig naar de kerk gaan en de andere groepen over het duidelijk maken waar het geld aan wordt besteed. Daarbij geven katholieken vaker aan dat ze hier meer duidelijkheid over willen. Katholieken die regelmatig naar de kerk gaan vinden inzichten in inkomsten dus relatief belangrijk, ook ten opzichte van protestanten die regelmatig naar de kerk gaan.

Wat zou maken dat Actie Kerkbalans meer voor u gaat leven?

(n=3.439. Meerkeuze, uitgesplitst naar kerkgang en stroming)

Wat zou maken dat Actie Kerkbalans meer voor u gaat leven? (n=3.439. Meerkeuze, uitgesplitst naar kerkgang en stroming)				
Categorie	Katholiek Regelmatig	Katholiek Soms/nooit	Protestants Regelmatig	Protestants Soms/nooit
Er hoeft niets extra's gedaan te worden	27%	30%	46%	40%
Inzicht in wat er vorig jaar met inkomsten is gedaan	37%	25%	27%	23%
Duidelijke maken waar het geld aan wordt besteed	47%	37%	33%	31%
Aandacht voor Actie Kerkbalans in de viering / dienst	21%	6%	17%	5%
Een meer lokale kleur aan de acties	28%	17%	15%	14%
Een persoonlijk moment van contact als er om een bijdrage wordt gevraagd	10%	6%	6%	6%
Iets anders	4%	4%	3%	4%
Geen van bovenstaande	4%	16%	5%	13%

Geen lid van de kerk & Actie Kerkbalans

Tot slot is er aan de invullers die geen lid zijn van een kerkgenootschap gevraagd of ze toch bereid zijn om te geven aan een kerkgenootschap in hun buurt. Hiervan is 25% bereid dit wel te willen doen. 51% geeft aan dit niet te willen en 24% geeft aan het niet te weten.

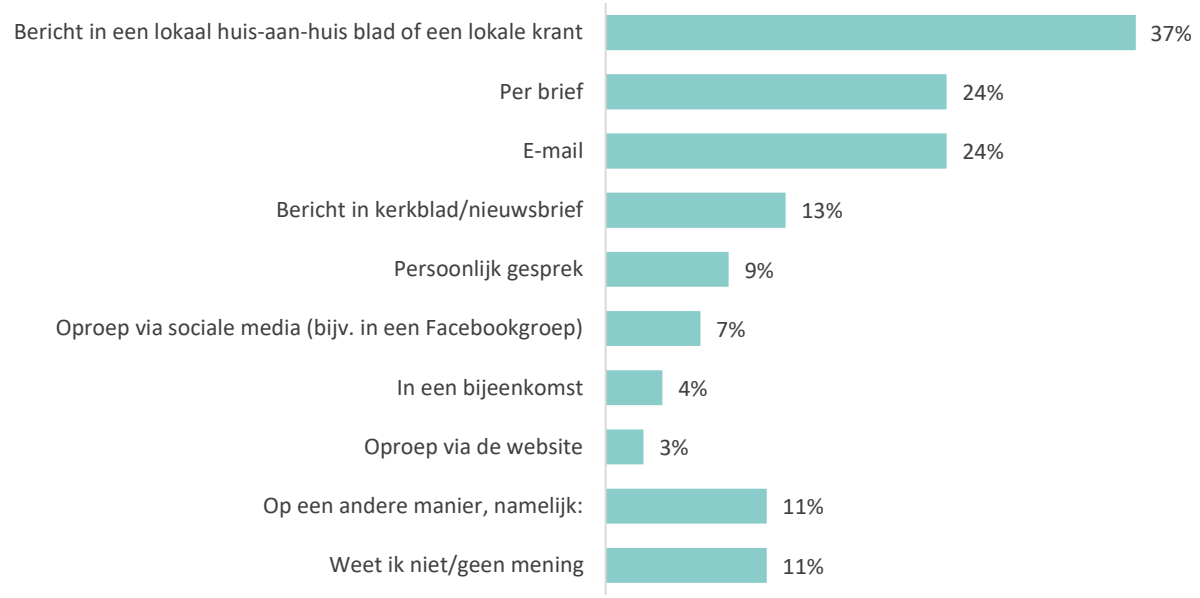
U heeft aangegeven geen lid te zijn van een christelijk kerkgenootschap. Bent u toch bereid om te geven aan een kerkgenootschap uit uw buurt, wijk of dorp zodat de kerk van vandaag blijft bestaan? (n=602. Enkele keuze)

U heeft aangegeven geen lid te zijn van een christelijk kerkgenootschap. Bent u toch bereid om te geven aan een kerkgenootschap uit uw buurt, wijk of dorp zodat de kerk van vandaag blijft bestaan? (n=602. Enkele keuze)	**%**
Ja	25%
Nee	51%
Weet ik niet/ geen mening	24%

Op de vraag: "hoe zou u hierover benaderd willen worden?", zien we dat de meeste niet-kerkleden die wel willen geven een voorkeur hebben voor een bericht in een lokaal huis-aan-huis blad of een lokale krant (37%). Ook een brief (24%) of email (24%) vinden zij een goede manier m benaderd te worden. Minder populair is een oproep via de website (3%) of het benaderen via een bijenkomst (4%).

Hoe zou u hierover benaderd willen worden? (n=151. Meerkeuze)

Hoe zou u hierover benaderd willen worden? (n=151. Meerkeuze)	**%**
Bericht in een lokaal huis-aan-huis blad of een lokale krant	37%
Per brief	24%
E-mail	24%
Bericht in kerkblad/nieuwsbrief	13%
Persoonlijk gesprek	9%
Oproep via sociale media (bijv. in een Facebookgroep)	7%
In een bijeenkomst	4%
Oproep via de website	3%
Op een andere manier, namelijk:	11%
Weet ik niet/geen mening	11%

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 4

Respons

De vragenlijst voor die onderzoek is door Citisens opgesteld in samenwerking met betrokkenen bij Actie Kerkbalans. Het onderzoek is op twee manieren verspreid. Allereerst is het onderzoek verspreid onder de leden van het Citisens panel. Uit dit panel zijn 7.600 panelleden per e-mail benaderd om mee te doen aan het onderzoek. Hierbij zijn alleen panelleden uitgenodigd die eerder aangaven zich te rekenen tot één van de kerken die deelnemen aan de Actie Kerkbalans. Na de uitnodiging hebben in totaal 4.057 panelleden het onderzoek ingevuld. Dit betekent een respons van 53% onder het panel. Daarnaast is door Actie Kerkbalans een 'open link' gedeeld (www.gevenaandekerk.nl). Deze kon breder worden gedeeld zodat zoveel mogelijk Nederlanders de mogelijkheid kregen om haar of zijn mening te geven. In totaal hebben 442 respondenten het onderzoek op deze manier ingevuld.

In totaal zijn de antwoorden van 4.499 respondenten meegenomen in de analyse. 3.716 van hen gaven aan zichzelf tot een christelijk kerkgenootschap te rekenen, waarvan 3.056 tot een van de vier kerkgenootschappen die wij rekenden tot de groep 'kerkleden'. Deze groep bestond uit ongeveer 50% protestanten (inclusief leden van Evangelische Broedergemeenten) en 50% katholieken (inclusief leden van de Oud-Katholieke-kerk van Nederland). Die laatste groep vulde alle vragen in. De andere invullers die zichzelf rekenden tot een christelijk kerkgenootschap in de brede zin beantwoorden alleen de vragen over Actie Kerkbalans. Invullers die zichzelf niet rekenden tot een christelijk kerkgenootschap beantwoorden alleen de vragen die gaan over geven ook als je niet lid bent van een kerkgenootschap. De verdeling van de vragen over de verschillende doelgroepen is hiermee grotendeels gelijk aan eerdere metingen.

De resultaten van het onderzoek zijn net als in eendere jaren niet gewogen. In tabellen op de volgende pagina staan de demografische kenmerken van de invullers van dit onderzoek beschreven. Wat hierbij opvalt ten opzichte van 2021 is dat er een kleine afname te zien is in 65+ers (4%). Er zijn wat verschillen te zien tussen de bevolking en de invullers van dit onderzoek, met name bij geslacht. We hebben daarom een extra analyse gedaan om te bepalen of dit onderzoek representatief is. Hierbij is uitgesplitst naar geslacht en daarbij

geanalyseerd of er significante verschillen zijn. We hebben over het gehele onderzoek een aantal zeer geringe verschillen gevonden. Deze verschillen zijn echter in dermate klein dat de resultaten van dit onderzoek overtuigend representatief blijven.

Wat is uw geslacht? (n=4.499)	**%**
Man	67%
Vrouw	33%
Anders	0%
Zeg ik liever niet	0%

Wat is uw hoogst afgeronde opleiding? (n=4.499)	**%**
Basisonderwijs	1%
Lager onderwijs (vmbo, mbo1)	4%
Middelbaar onderwijs (havo, vwo, mbo 2-4)	33%
Hoger onderwijs (hbo, universiteit)	60%
Overig	1%
Zeg ik liever niet	1%

Wat is uw leeftijd? (n=4.499)	**%**
18-24	1%
25-34	4%
35-44	6%
45-54	13%
55-64	26%
65+	50%